HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 iulie 2012*

„Articolele 49 TFUE și 54 TFUE — Libertatea de stabilire — Principiile echivalenței și efectivității — Transformare transfrontalieră — Refuzul înregistrării în registru”

În cauza C-378/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Legfelsőbb Bíróság (Ungaria), prin decizia din 17 iunie 2010, primită de Curte la 28 iulie 2010, în cadrul unei cereri de înregistrare în Registrul Comerțului introduse de

VALE Építési kft

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský, doamna R. Silva de Lapuerta, și domnii G. Arestis și T. von Danwitz (raportor), judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 septembrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru VALE Építési kft, de P. Metzinger, ügyvéd;

— pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér, precum și de K. Szíjjártó și de K. Veres, în calitate de agenți;

— pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;

— pentru Irlanda, de D. O’Hagan, în calitate de agent, asistat de M. Collins, SC, de B. Doherty, BL, și de J. Buttimore, BL, precum și de L. Williams;

— pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;

— pentru guvernul Regatului Unit, de S. Hathaway și de H. Walker, în calitate de agenți, asistați de K. Beal, barrister;

* Limba de procedură: maghiara.

— pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de A. Sipos, precum și de K. Talabér-Ritz, în calitate de agenți;

— pentru Autoritatea de Supraveghere a AELS, de X. Lewis și de F. Simonetti, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 decembrie 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 49 TFUE și 54 TFUE a fost formulată în cadrul unui litigiu având ca obiect o transformare transfrontalieră a unei societăți de drept italian în societate de drept maghiar.

Dreptul național

2 Legea nr. V din 2006 privind publicitatea societăților, procedura judiciară de înregistrare și lichidarea voluntară (A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény) prevede la articolul 25:

„1) Registrul comerțului cuprinde, pentru toate societățile, după caz:

[...]

g) denumirea socială și numărul de înregistrare ale predecesorului sau predecesorilor în drept și ale succesorului sau succesorilor în drepturi ai societății, iar în cazul în care societatea a adoptat o decizie privind transformarea sa, data pe care a stabilit-o pentru aceasta,

[...]”

3 Articolul 57 alineatul 4 din această lege prevede:

„Tribunalul pentru societăți în a cărui rază teritorială este situat sediul social al predecesorului în drept se pronunță cu privire la cererea de modificare a formei societății. Tribunalul efectuează radierea predecesorului, menționând succesorul în drepturi al acestuia, și înregistrează succesorul în registru. Tribunalul stabilește dacă este necesar să transmită documentele privind societatea tribunalului pentru societăți în a cărui rază teritorială este situat sediul social al succesorului.”

4 Legea nr. IV din 2006 privind societățile comerciale (A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény, denumită în continuare „Legea privind societățile comerciale”) prevede la articolul 69 alineatul 1:

„Cu excepția cazului în care în prezenta lege există dispoziții contrare, normele care reglementează constituirea societăților comerciale sunt aplicabile în cazul transformării unei societăți comerciale. Sunt de asemenea aplicabile dispozițiile prezentei legi în materie de transformare prevăzute în cadrul normelor specifice fiecărei forme de societate.”

5 Potrivit articolului 71 din această lege:

„1) Cu excepția cazului în care contractul de societate prevede altfel, organul suprem al societății comerciale adoptă o decizie cu privire la transformare în două etape. [...]

2) [...] [Î]n prima etapă, organul evaluează, pe baza unei propuneri a cadrelor de conducere – după consultarea comitetului de supraveghere, dacă societatea comercială dispune de un astfel de comitet –, dacă asociații (acționarii) societății aprobă intenția de transformare a acesteia, apoi decide cu privire la forma juridică a societății care va rezulta în urma transformării și identifică asociații (acționarii) societății care doresc să devină asociați (acționari) ai acesteia din urmă.

3) În cazul în care intenția de a transforma societatea comercială este aprobată de asociații (acționarii) acesteia cu majoritatea cerută pentru forma de societate în cauză, organul suprem stabilește data de referință a bilanțurilor, desemnează expertul contabil și însărcinează cadrele de conducere ale societății să pregătească proiectele de bilanț și proiectele subiacente de inventar al activelor, precum și toate celelalte documente necesare pentru adoptarea deciziei de transformare, indiferent dacă acestea sunt prevăzute de lege sau stabilite de organul suprem.

4) Cadrele de conducere pregătesc proiectele de bilanț și de inventar al activelor societății comerciale care urmează a fi transformată, proiectele de bilanț și de inventar al activelor (inițiale) ale societății care va rezulta în urma transformării, proiectul contractului de societate al acesteia din urmă, precum și un proiect privind acordurile cu persoanele care nu doresc să devină asociați (acționari) ai societății rezultate în urma transformării.

[...]"

6 Articolul 73 din Legea privind societățile comerciale cuprinde dispoziții privind întocmirea proiectului de bilanț și verificarea acestuia de către experții contabili independenți, iar articolul 74 din această lege se referă la adoptarea proiectului de bilanț de către societate, precum și la repartizarea capitalului în noua societate.

7 În conformitate cu articolul 75 din Legea privind societățile comerciale, organele de reprezentare a personalului societății comerciale sunt informate despre decizia de transformare a acesteia, care se publică într-un comunicat în acest sens în două numere succesive din *Buletinul societăților* și care conține, printre altele, o notificare adresată creditorilor.

8 Potrivit articolului 76 alineatul 2 din această lege, creditorii ale căror creanțe neexigibile împotriva societății aflate în proces de transformare au luat naștere înainte de publicarea primului comunicat privind decizia de transformare pot solicita constituirea de către societatea în cauză a unei garanții până la concurența cuantumului creanțelor lor.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

9 VALE Costruzioni Srl (o societate cu răspundere limitată de drept italian, denumită în continuare „VALE Costruzioni"), constituită prin actul din 27 septembrie 2000, a fost înregistrată în Registrul Comerțului din Roma (Italia) la 16 noiembrie 2000. La 3 februarie 2006, aceasta a solicitat radierea din registrul menționat, indicând intenția sa de a-și transfera sediul social și activitatea în Ungaria și de a-și înceta activitatea în Italia. În conformitate cu această solicitare, autoritatea împuternicită să țină registrul din Roma a radiat această societate la 13 februarie 2006. Astfel cum reiese din dosar, în registru este menționat, la rubrica „Radiere și transfer sediu social", că „societatea s-a mutat în Ungaria".

10 Dat fiind că societatea constituită inițial în Italia potrivit dreptului italian a decis să își transfere sediul social în Ungaria și să își desfășoare activitatea în această țară potrivit dreptului maghiar, directorul societății VALE Costruzioni și o altă persoană fizică au încheiat la Roma, la 14 noiembrie 2006, actul constitutiv al societății VALE Építési kft (o societate cu răspundere limitată de drept maghiar,

denumită în continuare „VALE Építési”), în vederea înregistrării acesteia în Registrul Comerțului din Ungaria. În plus, în conformitate cu legea maghiară, aceștia au depus capitalul social necesar pentru înregistrarea societății.

11 La 19 ianuarie 2007, reprezentantul societății VALE Építési a depus o cerere la Fővárosi Bíróság (Curtea din Budapesta), în calitatea acesteia de cégbíróság (tribunal comercial), în vederea înregistrării societății potrivit dreptului maghiar. În cerere, acesta a menționat că VALE Costruzioni era predecesorul în drept al societății VALE Építési.

12 Pronunțându-se în primă instanță în calitate de tribunal comercial, Fővárosi Bíróság a respins cererea de înregistrare. A doua instanță, Fővárosi ítélőtábla (Curtea de Apel Regională din Budapesta), sesizată de VALE Építési, a confirmat ordonanța de respingere. Potrivit acestei instanțe, o societate constituită și înregistrată în Italia nu poate, potrivit normelor maghiare aplicabile societăților, să își transfere sediul social în Ungaria și nu poate să obțină înregistrarea în această țară în forma solicitată. Potrivit aceleiași instanțe, în Registrul Comerțului pot figura, conform dispozițiilor de drept maghiar în vigoare, numai datele enumerate la articolele 24-29 din Legea nr. V din 2006 și, prin urmare, nu poate fi înscrisă drept predecesor în drept o societate care nu este de drept maghiar.

13 VALE Építési a formulat recurs la Legfelsőbb Bíróság (Curtea Supremă) pentru a obține anularea ordonanței de respingere și dispunerea înscrierii sale în Registrul Comerțului. Aceasta susține că ordonanța atacată încalcă dispozițiile articolelor 49 TFUE și 54 TFUE, care sunt de aplicabilitate directă.

14 În această privință, VALE Építési arată că această ordonanță ignoră diferența fundamentală dintre transferul internațional al sediului social al unei societăți fără schimbarea dreptului național aplicabil, pe de o parte, și transformarea internațională a unei societăți, pe de altă parte. Or, în Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio (C-210/06, Rep., p. I-9641), Curtea ar fi recunoscut în mod clar această diferență.

15 Instanța de trimitere a confirmat aprecierea Fővárosi ítélőtábla și a arătat că transferul sediului social al unei societăți care intră sub incidența legislației unui alt stat membru, în speță Republica Italiană, cu o reconstituire a societății potrivit dreptului maghiar și cu menționarea predecesoarei sale italiene, astfel cum solicită VALE Építési, nu poate fi considerată în dreptul maghiar ca fiind o transformare, întrucât dispozițiile naționale privind transformările nu se aplică decât unor situații interne. Totuși, instanța de trimitere ridică problema compatibilității dintre o astfel de legislație și libertatea de stabilire, subliniind totodată că prezenta cauză este diferită de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Cartesio, citată anterior, întrucât în speță este vorba despre transferul sediului unei societăți cu schimbarea dreptului național aplicabil și cu menținerea personalității juridice, adică despre o transformare transfrontalieră.

16 În aceste împrejurări, Legfelsőbb Bíróság a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Statul membru gazdă trebuie să țină seama de articolele [49 TFUE și 54 TFUE] în cazul în care o societate constituită într-un alt stat membru (statul de origine) își transferă sediul social în statul membru gazdă și, simultan, radiază în acest scop înregistrarea din statul membru de origine, acționarii societății încheie un nou act constitutiv întocmit în conformitate cu dreptul statului gazdă, iar societatea solicită înscrierea în Registrul Comerțului din statul membru gazdă, potrivit dreptului acestui din urmă stat?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, articolele [49 TFUE și 54 TFUE] trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări sau unei practici dintr-un stat membru (gazdă) care interzice unei societăți legal constituite în orice alt stat membru (de origine) să își transfere sediul social în statul gazdă și să își continue activitatea în conformitate cu dreptul acestui din urmă stat?

3) Pentru a se răspunde la cea de a doua întrebare, este relevant motivul pentru care statul membru gazdă refuză înregistrarea societății în Registrul Comerțului, mai precis

— faptul că, în actul constitutiv încheiat în statul gazdă, societatea menționează drept predecesor în drept societatea constituită în statul membru de origine, a cărei înregistrare a fost radiată, și solicită menționarea acesteia drept predecesor în drept în Registrul Comerțului din statul gazdă, precum și

— aspectul dacă, în ipoteza transformării internaționale intracomunitare, la examinarea cererii de înregistrare a unei societăți, statul membru gazdă este obligat să țină seama de actul prin care în statul membru de origine a fost înscris transferul sediului social în Registrul Comerțului din acest stat și, în cazul unui răspuns afirmativ, în ce măsură?

4) Statul membru gazdă poate examina o cerere de înregistrare formulată în acest stat de o societate care efectuează o transformare internațională intracomunitară potrivit dispozițiilor dreptului său intern privind transformarea societăților la nivel național, și anume solicitând societății să îndeplinească toate condițiile impuse de dreptul său intern în cazul unei transformări naționale (de exemplu întocmirea unui bilanț și a unui inventar al activelor), sau articolele [49 TFUE și 54 TFUE] obligă acest stat să facă distincția între transformarea internațională intracomunitară și transformarea la nivel național, iar în cazul unui răspuns afirmativ, în ce măsură?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

17 Guvernul Regatului Unit contestă admisibilitatea trimiterii preliminare în întregime, susținând că întrebările preliminare sunt de natură ipotetică. Astfel, aceste întrebări s-ar referi la un caz de transformare transfrontalieră, în timp ce, pe baza situației de fapt, astfel cum rezultă aceasta din decizia de trimitere, ar trebui să se concluzioneze că operațiunea în cauză nu corespunde unei astfel de transformări transfrontaliere. Autoritatea de Supraveghere a AELS apreciază că a treia și a patra întrebare sunt inadmisibile, întrucât cadrul juridic nu este prezentat în mod suficient de detaliat pentru a permite Curții să dea un răspuns util.

18 În vederea examinării admisibilității trimiterii preliminare în întregime sau, respectiv, a celei de a treia și a celei de a patra întrebări, trebuie amintită jurisprudența constantă potrivit căreia întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei cereri formulate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli, C-188/10 și C-189/10, Rep., p. I-5667, punctul 27 și jurisprudența citată).

19 Or, în speță, întrebările adresate se referă la interpretarea articolelor 49 TFUE și 54 TFUE într-un litigiu real privind înscrierea societății VALE Építési în Registrul Comerțului. În plus, calificarea de către instanța de trimitere a operațiunii în cauză în acțiunea principală drept transformare transfrontalieră a unei societăți nu este lipsită de relevanță, din moment ce din dosar reiese că autoritatea împuternicită să țină Registrul Comerțului din Roma a radiat VALE Costruzioni menționând în registru, la rubrica „Radiere și transfer sediu social”, că „societatea s-a mutat în Ungaria”.

20 Pentru același motiv, având în vedere separarea clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, nu este de competența Curții să constate desființarea societății VALE Costruzioni ca urmare a radierii sale din Registrul Comerțului din Roma. În aceste condiții, interpretarea solicitată nu poate fi considerată fără legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale.

21 În sfârșit, decizia de trimitere descrie suficient faptele din acțiunea principală, precum și legislația națională relevantă, dând astfel Curții posibilitatea de a sesiza sensul și întinderea întrebărilor preliminare pentru a răspunde în mod util la acestea.

22 Prin urmare, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, precum și diferitele întrebări cuprinse în aceasta trebuie să fie considerate admisibile.

Cu privire la fond

Cu privire la primele două întrebări

23 Prin intermediul primelor două întrebări adresate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care, deși prevede posibilitatea societăților de drept intern de a se transforma, nu permite transformarea unei societăți care intră sub incidența dreptului unui alt stat membru în societate de drept național prin constituirea acesteia din urmă.

— Cu privire la domeniul de aplicare al articolelor 49 TFUE și 54 TFUE

24 În ceea ce privește problema dacă o astfel de reglementare se încadrează în domeniul de aplicare al articolelor 49 TFUE și 54 TFUE, trebuie amintit că, la punctul 19 din Hotărârea din 13 decembrie 2005, SEVIC Systems (C-411/03, Rec., p. I-10805), Curtea a statuat că operațiunile de transformare a societăților țin, în principiu, de activitățile economice în legătură cu care statele membre sunt obligate să respecte libertatea de stabilire.

25 Or, guvernele maghiar și german, Irlanda și guvernul Regatului Unit susțin că o astfel de reglementare nu intră sub incidența articolelor 49 TFUE și 54 TFUE, întrucât o transformare transfrontalieră, spre deosebire de fuziunea transfrontalieră în cauză în Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, conduce la constituirea unei societăți în statul membru gazdă.

26 O asemenea teză nu poate fi reținută.

27 Desigur, potrivit unei jurisprudențe constante, o societate constituită în temeiul unei ordini juridice naționale există numai în temeiul legislației naționale care determină constituirea și funcționarea acesteia (a se vedea Hotărârea din 27 septembrie 1988, Daily Mail and General Trust, 81/87, Rec., p. 5483, punctul 19, și Hotărârea Cartesio, citată anterior, punctul 104).

28 De asemenea, este cert că, în conformitate cu articolul 54 TFUE, în lipsa unei definiții uniforme date de dreptul Uniunii societăților care pot beneficia de dreptul de stabilire în funcție de criteriul unei legături unice care să determine dreptul național aplicabil unei societăți, problema dacă articolul 49 TFUE se aplică unei societăți care invocă libertatea fundamentală consacrată la acest articol constituie o chestiune prealabilă care, în stadiul actual al dreptului Uniunii, poate fi soluționată numai de dreptul național aplicabil (Hotărârea din 29 noiembrie 2011, National Grid Indus, C-371/10, Rep., p. I-12273, punctul 26 și jurisprudența citată).

29 În sfârșit, un stat membru dispune astfel în mod incontestabil de posibilitatea de a defini atât elementul de legătură specific necesar pentru ca o societate să poată fi considerată constituită potrivit dreptului său național și susceptibilă, din acest motiv, să beneficieze de dreptul de stabilire, cât și cel necesar pentru menținerea ulterioară a acestei calități (Hotărârile citate anterior Cartesio, punctul 110, și National Grid Indus, punctul 27).

30 Potrivit concluziilor care rezultă din această jurisprudență constantă, trebuie să se arate că, în temeiul articolelor 49 TFUE și 54 TFUE, obligația eventuală de a permite o transformare transfrontalieră nu afectează nici această posibilitate a statului membru gazdă, amintită la punctul anterior din prezenta hotărâre, nici stabilirea de către acesta a normelor de constituire și de funcționare a societății rezultate în urma unei transformări transfrontaliere.

31 Astfel, după cum reiese din jurisprudența amintită la punctul 27 din prezenta hotărâre, o asemenea societate intră în mod necesar numai sub incidența dreptului național al statului membru gazdă, care reglementează elementul de legătură necesar, precum și constituirea și funcționarea societății.

32 Astfel, rezultă că expresia „în măsura în care îi este permis de acel drept” de la sfârșitul punctului 112 din Hotărârea Cartesio, citată anterior, nu poate fi înțeleasă în sensul că vizează exceptarea de la bun început a legislației statului membru gazdă referitoare la transformarea societăților de la normele Tratatului FUE privind libertatea de stabilire, ci în sensul că reflectă simpla considerație că o societate constituită în temeiul unei ordini juridice naționale există numai în temeiul legislației naționale care „permite” astfel constituirea societății, dacă sunt îndeplinite condițiile impuse în acest sens.

33 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se concluzioneze că o reglementare națională care, deși prevede posibilitatea societăților naționale de a se transforma, nu permite transformarea unei societăți care intră sub incidența dreptului unui alt stat membru se încadrează în domeniul de aplicare al articolelor 49 TFUE și 54 TFUE.

— Cu privire la existența unei restricții privind libertatea de stabilire și la eventuala justificare a acesteia

34 În ceea ce privește existența unei restricții privind libertatea de stabilire, trebuie amintit că noțiunea de stabilire, în sensul dispozițiilor tratatului referitoare la libertatea de stabilire, implică desfășurarea efectivă a unei activități economice prin intermediul unei instalări stabile în statul membru de primire pentru o durată nedeterminată. În consecință, aceasta presupune o implantare reală a societății în cauză în acest stat și exercitarea unei activități economice efective pe teritoriul acestuia (Hotărârea din 12 septembrie 2006, Cadbury Schweppes și Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, Rec., p. I-7995, punctul 54 și jurisprudența citată).

35 În speță, procedura în fața Curții nu a evidențiat elemente din care să rezulte că activitățile societății VALE Építési se vor desfășura exclusiv în Italia și că aceasta nu intenționează să se stabilească în mod real în Ungaria, aspect care trebuie verificat însă de instanța de trimitere.

36 Trebuie să se considere că, întrucât reglementarea națională în discuție în acțiunea principală nu prevede decât transformarea unei societăți care are deja sediul în statul membru în cauză, reglementarea menționată instituie o diferență de tratament între societăți în funcție de natura internă sau transfrontalieră a transformării, care este susceptibilă să descurajeze societățile cu sediul în alte state membre să exercite libertatea de stabilire consacrată de tratat și, prin urmare, constituie o restricție în sensul articolelor 49 TFUE și 54 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, punctele 22 și 23).

37 În ceea ce privește eventuala justificare a restricției în cauză, este adevărat că, la punctul 27 din Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, Curtea a recunoscut că fuziunile transfrontaliere pun probleme specifice, ceea ce este valabil și în cazul transformărilor transfrontaliere. Astfel, asemenea transformări presupun aplicarea consecutivă a două legislații naționale.

38 Trebuie să se constate de la bun început că diferența de tratament în funcție de natura transfrontalieră sau internă a transformării nu poate fi justificată prin lipsa unor norme de drept derivat al Uniunii. Astfel, trebuie amintit că, chiar dacă astfel de norme sunt în mod cert utile pentru a facilita transformările transfrontaliere, existența lor nu poate fi transformată în condiție prealabilă pentru punerea în aplicare a libertății de stabilire consacrate de articolele 49 TFUE și 54 TFUE (a se vedea, în ceea ce privește fuziunile transfrontaliere, Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, punctul 26).

39 În ceea ce privește o justificare prin motive imperative de interes general, cum ar fi protecția intereselor creditorilor, ale asociaților minoritari și ale salariaților, precum și menținerea eficacității controalelor fiscale și a loialității tranzacțiilor comerciale, este cert că astfel de motive pot să justifice o măsură care restrânge libertatea de stabilire, cu condiția ca o astfel de măsură restrictivă să fie de natură să asigure realizarea obiectivelor urmărite și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestora (a se vedea Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, punctele 28 și 29).

40 Or, în speță, o asemenea justificare lipsește. Astfel, dreptul maghiar respinge, în general, transformările transfrontaliere, ceea ce are ca rezultat împiedicarea efectuării unor astfel de operațiuni, chiar dacă interesele menționate la punctul anterior nu ar fi amenințate. În orice caz, o astfel de normă depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor prin care se urmărește protejarea intereselor menționate (a se vedea, în ceea ce privește fuziunile transfrontaliere, Hotărârea SEVIC Systems, citată anterior, punctul 30).

41 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la primele două întrebări că articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care, deși prevede posibilitatea societăților de drept intern de a se transforma, nu permite, în general, transformarea unei societăți care intră sub incidența dreptului unui alt stat membru în societate de drept național prin constituirea acesteia din urmă.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

42 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate, în contextul unei transformări transfrontaliere, în sensul că statul membru gazdă este îndreptățit să stabilească dreptul intern relevant pentru o asemenea operațiune și să aplice astfel dispozițiile dreptului său național referitoare la transformările interne care reglementează constituirea și funcționarea unei societăți, precum cerințele privind întocmirea unui bilanț și a unui inventar al activelor. Mai exact, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă statul membru gazdă poate refuza mențiunea „predecesor în drept” în cazul transformărilor transfrontaliere, având în vedere că o astfel de mențiune în Registrul Comerțului este prevăzută pentru transformările interne, și dacă și în ce măsură acesta este obligat să țină seama de documentele emise de autoritățile statului membru de origine în cadrul procedurii de înregistrare a societății.

43 În această privință, trebuie amintit în primul rând că, întrucât dreptul derivat al Uniunii nu prevede, în stadiul său actual, norme specifice de reglementare a transformărilor transfrontaliere, dispozițiile care permit punerea în aplicare a unei astfel de operațiuni pot fi identificate numai în dreptul național, și anume în dreptul statului membru de origine sub a cărui incidență intră societatea care urmează să se transforme și în dreptul statului membru gazdă sub a cărui incidență va intra societatea rezultată în urma acestei transformări.

44 Astfel, după cum rezultă din cuprinsul punctului 37 din prezenta hotărâre, efectuarea unei transformări transfrontaliere necesită aplicarea consecutivă la această operațiune juridică a două legislații naționale.

45 În al doilea rând, deși din articolele 49 TFUE și 54 TFUE nu pot fi deduse norme precise care să se poată substitui dispozițiilor naționale, aplicarea acestora din urmă nu este exceptată de orice control cu privire la articolele menționate.

46 Astfel, după cum rezultă din răspunsul dat la primele două întrebări, articolele 49 TFUE și 54 TFUE obligă un stat membru care prevede posibilitatea societăților de drept intern de a se transforma să acorde aceeași posibilitate societăților care intră sub incidența dreptului unui alt stat membru și care urmează să se transforme în societăți aflate sub incidența dreptului național al primului stat membru.

47 Prin urmare, aplicarea dispozițiilor naționale trebuie să se efectueze cu respectarea acestei obligații, în temeiul articolelor 49 TFUE și 54 TFUE.

48 În această privință, trebuie amintit că, în multe domenii, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, în lipsa unor norme ale Uniunii în materie, normele care urmăresc să asigure garantarea drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii țin de ordinea juridică internă a fiecărui stat membru, însă cu condiția ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele care se aplică situațiilor similare de natură internă (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea în acest sens, în ceea ce privește restituirea plății nedatorate, Hotărârea din 22 octombrie 1998, IN. CO. GE.'90 și alții, C-10/97-C-22/97, Rec., p. I-6307, punctul 25, în ceea ce privește dreptul administrativ, Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții, C-222/05-C-225/05, Rep., p. I-4233, punctul 28, în ceea ce privește răspunderea extracontractuală a unui stat membru, Hotărârea din 24 martie 2009, Danske Slagterier, C-445/06, Rep., p. I-2119, punctul 31, precum și, în ceea ce privește condiția unui certificat pentru acordarea unui avantaj fiscal, Hotărârea din 30 iunie 2011, Meilicke și alții, C-262/09, Rep., p. I-5669, punctul 55 și jurisprudența citată).

49 Or, trebuie să se constate că logica pe care se întemeiază această jurisprudență se aplică și în contextul juridic existent în acțiunea principală. Astfel, la fel ca în această jurisprudență, justițiabilul dispune de un drept conferit de ordinea juridică a Uniunii, în speță dreptul de a efectua o transformare transfrontalieră a cărei punere în aplicare depinde, în lipsa unor norme ale Uniunii, de aplicarea dreptului național.

50 În această privință, trebuie să se arate că determinarea de către statul membru gazdă a dreptului intern aplicabil care permite punerea în aplicare a unei transformări transfrontaliere nu poate, în sine, să repună în discuție respectarea obligațiilor care decurg din articolele 49 TFUE și 54 TFUE.

51 Astfel, este cert că o transformare transfrontalieră conduce, în statul membru gazdă, la constituirea unei societăți potrivit dreptului acestui stat membru. Or, o societate constituită în temeiul unei ordini juridice naționale există numai în temeiul legislației naționale care determină constituirea și funcționarea acesteia (a se vedea Hotărârile citate anterior Daily Mail and General Trust, punctul 19, și Cartesio, punctul 104).

52 Astfel, în speță, nu poate fi pusă în discuție aplicarea de către Ungaria a dispozițiilor dreptului său național referitoare la transformări interne care reglementează constituirea și funcționarea unei societăți, precum cerințele privind întocmirea unui bilanț și a unui inventar al activelor.

53 În al treilea rând, în ceea ce privește întrebările instanței de trimitere referitoare la punerea în aplicare a operațiunii în discuție în acțiunea principală, trebuie clarificate obligațiile care decurg din principiile echivalenței și efectivității care guvernează aplicarea dreptului național.

54 În ceea ce privește, pe de o parte, principiul echivalenței, este necesar să se arate că, în temeiul acestui principiu, un stat membru nu este obligat să trateze operațiunile transfrontaliere într-un mod mai favorabil decât operațiunile interne. Acest principiu implică doar faptul că normele de drept național care urmăresc să asigure garantarea drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii nu pot fi mai puțin favorabile decât cele care se aplică situațiilor similare de natură internă.

55 Astfel, dacă o legislație a unui stat membru impune, în cadrul unei transformări interne, o continuitate juridică și economică strictă între societatea predecesoare care a solicitat transformarea și societatea succesoare transformată, o astfel de cerință poate fi de asemenea impusă în cadrul unei transformări transfrontaliere.

56 Cu toate acestea, refuzul autorităților unui stat membru de a menționa în Registrul Comerțului, în cazul unei transformări transfrontaliere, societatea din statul membru de origine drept „predecesor în drept" al societății transformate nu este compatibil cu principiul echivalenței dacă o astfel de menționare a societății predecesoare se efectuează în cazul transformărilor interne. În acest scop trebuie arătat că, independent de caracterul intern sau transfrontalier al transformării, mențiunea „predecesor în drept" în Registrul Comerțului poate fi utilă în special pentru informarea creditorilor societății care s-a transformat. Pe de altă parte, guvernul maghiar nu a prezentat niciun motiv care să justifice limitarea unei astfel de mențiuni la transformările interne.

57 Prin urmare, refuzul de a menționa în Registrul Comerțului maghiar societatea VALE Costruzioni ca „predecesor în drept" este incompatibil cu principiul echivalenței.

58 În ceea ce privește, pe de altă parte, principiul efectivității, în speță se pune problema relevanței pe care trebuie să o acorde statul membru gazdă, în cadrul procedurii unei cereri de înregistrare, documentelor emise de autoritățile statului membru de origine. În contextul acțiunii principale, această întrebare se raportează la examinarea care trebuie efectuată de autoritățile maghiare cu privire la aspectul dacă VALE Costruzioni a ieșit de sub incidența dreptului italian, în conformitate cu condițiile prevăzute de aceasta din urmă, menținându-și în același timp personalitatea juridică, care îi permite astfel să se transforme în societate de drept maghiar.

59 Întrucât această examinare constituie legătura indispensabilă dintre procedura de înregistrare în statul membru de origine și cea din statul membru gazdă, nu este mai puțin adevărat că, în lipsa unor norme de drept al Uniunii, procedura de înregistrare în statul membru gazdă este reglementată de dreptul acestuia din urmă, care stabilește astfel, în principiu, și dovezile care trebuie aduse de societatea care solicită transformarea, dovezi prin care se atestă că sunt îndeplinite condițiile compatibile cu dreptul Uniunii, cerute de statul membru de origine în această privință.

60 Or, o practică a autorităților statului membru gazdă de a refuza, în general, să țină seama de documentele emise de autoritățile statului membru de origine în cadrul procedurii de înregistrare riscă să pună societatea care solicită transformarea în imposibilitatea de a demonstra că s-a conformat în mod efectiv cerințelor statului membru de origine, punând astfel în pericol realizarea transformării transfrontaliere inițiate de aceasta.

61 Rezultă că autoritățile statului membru gazdă sunt obligate, în temeiul principiului efectivității, să țină seama în mod adecvat, la examinarea unei cereri de înregistrare a unei societăți, de documentele emise de statul membru de origine prin care se atestă că această societate s-a conformat în mod efectiv condițiilor statului respectiv, în măsura în care acestea sunt compatibile cu dreptul Uniunii.

62 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare că articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate, în contextul unei transformări transfrontaliere a unei societăți, în sensul că statul membru gazdă este îndreptățit să stabilească dreptul intern relevant pentru o asemenea operațiune și să aplice astfel dispozițiile dreptului său național referitoare la transformările

interne care reglementează constituirea și funcționarea unei societăți, precum cerințele privind întocmirea unui bilanț și a unui inventar al activelor. Cu toate acestea, principiile echivalenței și efectivității se opun ca statul membru gazdă

— să refuze, în cazul transformărilor transfrontaliere, menționarea ca „predecesor în drept" a societății care a solicitat transformarea dacă o astfel de menționare a societății predecesoare în Registrul Comerțului este prevăzută pentru transformările interne și, respectiv,

— să refuze să țină seama în mod adecvat, în cadrul procedurii de înregistrare a societății, de documentele emise de autoritățile statului membru de origine.

Cu privire la cheltuielile de judecată

63 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) Articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care, deși prevede posibilitatea societăților de drept intern de a se transforma, nu permite, în general, transformarea unei societăți care intră sub incidența dreptului unui alt stat membru în societate de drept național prin constituirea acesteia din urmă.

2) Articolele 49 TFUE și 54 TFUE trebuie interpretate, în contextul unei transformări transfrontaliere a unei societăți, în sensul că statul membru gazdă este îndreptățit să stabilească dreptul intern relevant pentru o asemenea operațiune și să aplice astfel dispozițiile dreptului său național referitoare la transformările interne care reglementează constituirea și funcționarea unei societăți, precum cerințele privind întocmirea unui bilanț și a unui inventar al activelor. Cu toate acestea, principiile echivalenței și efectivității se opun ca statul membru gazdă

— să refuze, în cazul transformărilor transfrontaliere, menționarea ca „predecesor în drept" a societății care a solicitat transformarea dacă o astfel de menționare a societății predecesoare în Registrul Comerțului este prevăzută pentru transformările interne și, respectiv,

— să refuze să țină seama în mod adecvat, în cadrul procedurii de înregistrare a societății, de documentele emise de autoritățile statului membru de origine.

Semnături